

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

Art. I. De Donationis Natura & Varietate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

fit; ut facillè pecunias suas jactet & indebitas effundat: neque etiam in patrimonio sui administratione ita negligens; ut in solvendi causa erret.

55. Alter, quò super indebito conventus, solutionem sive pecuniam sibi numeratam esse, inficiatur. Quò casu, si pecuniam accepisse ab actore convincatur, non iste eam indebitè solutam, sed reus de solutione convictus, eam sibi debitam fuisse, demonstrare jubetur *pr. & c. cit.* cum; quia inficiatione illà & mendaciò rei exultimatio gravatur; ut in alio ei non credatur, & probandi onus suscipere ipse potius quàm adversarius compellatur, *l. Sive*

possidetis 16. C. de Probat. Glossa fra. in c. cit.

Postremus est, quò indebitè solutum queruntur & repetunt pupillus, mulier, miles & similes. Quò casu, illi, quantumvis actores sint, probandi onus, propter simplicitatem & Juris impotiam, relevatur: idque in reum conventum & solutionem etiam confessum transferitur, *l. Cum de indebito cit. & c. de pupillus, minor &c.* contendat soluti partem tantum indebitam fuisse; hinc nim casu debitò plus perfolutum, probandi onus etiam ipsis imponitur, *l. cit. §. 2. ubi Bruneman n. 8.*

TITVLVS XXIV. De Donationibus.

Quantumvis Donatio Jurenovissimò adnumeretur Contractibus, eam tamen ab istis separatam Pontifex solutionibus subjecit; quòd donans non id agat, ut, quod ceteri contrahentes solent, alter sibi obligetur; sed, ut beneficiò afficiatur.

ARTICULUS I.

De Donationis Naturæ & Varietate.

SUMMARIUM.

1. Donationis etymon, definitio,
2. Et differentia à Precariis, Commodato ac Mutuo;

3. A Constitutione dotis & Remuneratione.
4. Alia est Mortis causa, alia inter vivos;
5. Quarum illa intuitu mortalitatis;
6. Ista nullà hujus mentione fit.
7. Et Propria vel Impropria est.
8. Differentia inter hanc & Mortis causam donationem.
9. In dubio facta inter vivos presumitur;
10. Spectatò Jure & Ratione.

Donatio à verbo Dono quoad dationem sit, ita nuncupata, *l. de natus 35. §. 1. ff. de Mortis causa donat. est Liberalitas* quæ nullò jure cogente exercetur, sive Datio rei licitæ, nullò jure cogente facta *l. Donat.*

l. Donati ff. h. c. Rubr. Eodem sensu, sed explicatius Barboſa *ad hanc Rubr. n. 5.* Donationem esse, ait, Concessionem rei licite, animò dominium irrevocabiliter transferendi, ex mera liberalitate factam: ex qua definitione

Patet propriè & strictè acceptæ Donationis differentia imprimis à Precario & Commodato; quia his contractibus res non domini, sed usùs tantùm transferendi animò & revocabiliter datur; cum accipiens eandem in specie, sive individuo, reddere teneatur; & à Mutuo: quò in accipientis quidè rei dominiũ transit, sed non irrevocabiliter; cum eò accepta res in genere, sive alia ejusdem rationis, sit reddenda, Barboſa *cit. n. 5.* Deinde à constitutione Dotis, & propter nuptias Donatione; cum non merè liberaliter, sed ob causam, & Jure cogente utraque fiat, iisque acceptæ res obnoxia sint restitutioni, faciendæ matrimonio solutò, *Pet. in C. h. c. Rubr. n. 2.* Præterea à Remuneratione sive donatione Remuneratori; cum etiam ista non ad meram liberalitatem exercendam, sed ob causam, scilicet ob merita vel obsequia præcedentia fiat: & supponat ex iis ortum Gratiudinis naturale debitum, *l. Sed & si 25. § 11 ff. de Hæredit. pet. olim adeò considerabile; ut Athenis actio adversus ingratos constituta fuerit; quòd hominum vitæ & Societati maximè necessarium dandi atque accipiendi beneficii commercium tollere videretur, qui benemerito parem referre gratiam negligeret, ut ex Valerio Maximo *Lib. 5. cap. 3. de Ingratis ad §. 11. cit. l. Planè* Glossa marg. adnotavit, Haunold. *Tom. 3. de J. & J. tract. 9. n. 141.* Et demum à Donatione, quæ mortis causâ nuncupatur; quia illa usque ad supremum vitæ spiritum revocari potest *l. Mortis causa 16. ff. de Mort. causa Donat. Harprecht in §. 1. Inj. h. c.**

Rubr. hic n. 66. Unde

Donatio latius accepta apud DD. passim obviã & in utroque foro receptã partitione alia mortis causâ fieri dicitur, & alia non mortis causâ, sive inter vivos, *pr. Inj. Rubr. cit.*

Mortis causâ Donatio est, quã mortis imminentis metu, aut mortalitatis intuitu res seu bona in alium eò animò conferuntur, ut morte secutã ejus fiant, §. 1. *cit.* periculum enim seu suspicio mortis imminens, vel saltem ejus aliquando secuturæ sive mortalitatis consideratio causa est hujusmodi Donationis: quæ propterea donantis primùm morte confirmatur, *l. Non videtur 32. ff. de Mort. causa donat.* & donec ista sequatur, revocari potest, *l. Mortis cit.* cum, qui Mortis causâ donat, supervivere malit, & se habere, quam eum, cui donat, *l. 1. ff. de Mort. causa don.*

Inter vivos autem Donatio est, quã res seu bona alteri sine ulla mortis consideratione istiusque mentione, §. *Alia autem 2. Inj. Rubr. cit.* eaque mente conferuntur; ut statim accipientis fiant, & ad donantem non revertantur, *l. 1. cit. pr.* quã irrevocabilitate donatio hæc præcipuè constituitur; cum etiam, quando mortis mentio fit, inter vivos donatio reputetur, si donatio ab eo, qui donat, non valeat revocari; ac proinde ejus, quam producit, obligationis executio duntaxat, non etiam constitutio in tempus mortis conferatur, ut satis clarè deciditur, *l. Ubi ita donatur 27. ff. ibid.* & cum Claro §. *Donatio q. 4. n. 5.* advertunt Petr. Barboſa in *l. Quia dotis 33. ff. Solutio matr. à n. 113.* Fachineus *Controvers. Lib. 5. cap. 23.* & Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 287. n. 16.* Cui non obstat *l. Si alienam 17. ff. Rubr. cit.* quia istius textu aliud non asseritur, quàm mortis causâ donationi adjici posse pactum; ne ullò casu

C c c

su revo-

fu revocetur. An autem ejus adjectione donatio alteretur & quod *l. Ubi cit. de* ciditur, donatio inter vivos esse incipiat, relinquatur intactum, Fachineus *l. cit.* & Bruneman. in *l. Ubi ita cit. n. 2.*

7. Ista etiam, sive inter Vivos donatio celebri divisione alia Propria, alia Impropria est. Proprie dicta, sive simplex & pura donatio est, quam donans facit ex mera liberalitate, hoc est, nullò aliò fine, quam ut liberalitatem & munificentiam exercent, *l. 1. pr. ff. de Donat.* Improprie dicta, quæ fit ob causam, vel sub conditione aut modo, vel ad certum diem vel tempus. Ob causam, ut donatio Remuneratoria, quæ fit in beneficii vel obsequii compensationem: donatio causâ Dotis, quam marito uxor aut istius nomine alius pro matrimonii oneribus sustinendis: donatio propter nuptias, quam vicissim maritus uxori facit in dotis vicem & securitatem. Sub conditione, à cujus eventu ejus obligatio pendet, ut cum res Titio donatur, si gradum Literarium vel munus honorificum fuerit assecutus. Sub modo sive ad certum finem, ut cum Titio donantur mille, ut ea in emptionem domus, in Literarum studium &c. impendat. In certum diem, puta ut res donatarii post annum fiat, Interpp. in *C. de Donat. qua sub modo &c.* Unde

8. Mortis causâ donatio, licet cum ea, quæ fit inter vivos conveniat; quòd donantis & donatarii in rem donatam consensum utraque exigat; cum, sicut invitus nemo donat, *l. Rem legatam 18. ff. de Adm. legat.* ita nec invito donetur, *l. Hoc jure 19 §. 2. ff. hac Rubr.* vel beneficium detur, *l. Invito 69. ff. de R. J.* ab ista tamen sive inter vivos donatione plurimum differt non solum quoad causam, scilicet imminentis mortis periculum metumve aut mortalitatis cogitationem, quæ ad mortis causâ donationem inducit; sed etiam

quoad effectus; cum illa, ut revocari amplius non valeat, ipsâ primò morte confirmetur: ideoque ad ultimas voluntates proximè accedat, & legatis connumeretur, *§. 1. V. Ha mortis insti. hac Rubr.* Neque hoc immeritò; cum, sicut legatum, sic & ipsa à donante liberè valeat revocari, *l. Mortis 16. cit.* ad ejus valorem quinque testes requirantur, sicut ad Codicillum, *l. fin. C. de Mortis insti. donat.* in ea, an donans habilis & donarius capax sit, inspicitur tempus, non conditionis, sed mortis, quò effectum fortitur, *l. In mortis 22. ff. ibid.* infirmatione non sit opus, licet quingentorum solidorum summam excedat, *l. fin. cit.* ab ea rejiciantur conditiones impossibiles, *l. Que sub conditione 8. §. 3. ff. de Condi. insti.* perinde, ut à legatis, Falcidius detrahatur, *l. Si mortis 5. C. ad L. Falcid.* in ea donatariis perinde, ut legatariis, competat jus accrescendi, *l. Unica §. 1. C. de Caduc. toll.* à morte donatariorum dominium absque ulla traditione in donatarium transeat, sicut à morte testatoris legatorum dominium in legatarium, *l. Vel mortis 2. ff. de Publ. in rem act. &c. Clarus §. cit. q. 5. Molina disp. 288. à n. 1. & Haunoldus Tom. 2. de J. J. tract. 7. n. 449.*

Controversum est, an in dubio inter Vivos & simpliciter potius, quam Mortis aut aliâ causâ facta donatio præsumatur. Ratio dubitandi in speciem minime levis est; quòd, cum donatio Juris stricti & rerum suarum quædam jactatio sit, *arg. l. Filius 7. ff. hac Rubr.* in dubio donare nemo præsumatur *l. Cum de indebito 25. ff. V. Sin verò ff. de Probat.* adeò; ut neque ob solam sanguinis conjunctionem, licet arctissimam, donasse quis reputetur, quoties alia interpretatio vel conjectura potest, *arg. l. cit.* Menoch. de Arbitr. cas. 88. à n. 1. Unde donatio in dubio potius Mortis

sius mortis aut aliâ, quam inter Vivos & mere liberalitatis exercendâ causâ facta videri potest; cum per hanc res magis jactentur, quam per illam, utpote obnoxiam revocationi vel debitum aut causam supponentem.

10. Nihilominus frequentiori DD. calculo comprobatur Opinio aliorum, in dubio præsumendum donationem inter Vivos ad eò; ut infirmus & in articulo mortis constitutus, si absolute & citra mortis mentionem donet, non tam mortis causâ quam moriens donâsse sit existimandus, juxta responsum Papiniani l. *Seia* 42. §. 1. ff. de *Mort. causâ donat.* quem cum Bartolo in l. *Seia* 11. ff. de *Dote præleg.* & Jafone in l. *Qua dote* 26. ff. *Solutio matr.* Clarus §. cit. q. 4. n. 3. & Haunold. cit. *Tract.* 7. n. 451. sunt secuti. Ratio satis expedita est; quia in dubio præsumenda est donatio, quæ verbò hoc proprie acceptò denotatur, ex Regula generali, quæ in dubio pro verborum proprietate præsumitur, donec aliud fuerit demonstratum, l. *Non aliter* 96. pr. ff. de *Legat.* 3. Donationis autem verbò proprie acceptò inter Vivos & simplex, non mortis aut aliâ causâ facta donatio denotatur.

Ad rationem dubitandi aliqui Donationes Juris minimè stricti esse volunt; quòd sint donantis quoddam beneficium; ac proinde admittant plenissimâ & donatio maximè favorabilem interpretationem, c. *Cum dilecti* 6. Verùm, quia istius textus Regula non generaliter de omnibus, sed de Principum duntaxat beneficiis gratusque, merum illorum favorem continentibus, c. *Olim* 16. de *V. S.* & personarum dignitate vel nobilitate præcellentium donationibus procedit, arg. c. 1. meliori ratione alii donationes in dubio regulariter non præsumi, haud ægrè consequuntur.

Neque tamèn propterea DD. inter Vivos potius & simplicem, quam Mortis causâ &c. donationem præsumendum, communi sensui dubitandi ratio adversatur; quia absolute & sine ulla mortis vel alterius causâ mentione donans mere liberalitatis & munificentie exercendæ animus studiùmque satis declarat; neque perdere intelligitur, nisi personis indignis donet. Unde ei, qui Mortis vel Remuneracionis causâ à se donatum contendit, probandi onus est, aliique DD. imponunt: nisi inter vivos & merè liberaliter donandi facultate careat.

ARTICULUS II.

De Donationum Revocatione.

SUMMARIUM.

11. Mortis causâ donatio revocatur Mortis donatarii ante donantem.
12. Reconvalescentiâ & Parententiâ.
13. Facta inter Vivos I. Nativitate liberorum.
14. Etiam si perfecta jam sit, revocatur.
15. Nisi ipsa sit modica.
16. Aut facta filio emancipato.
17. Vel nati liberi legitimi non sint.
18. Vel revocationi renuntiatum sit cum juramento.
19. Non revocatur donatio Remuneratoria.
20. Et facta causa Pia.
21. Nisi quatenus legitima præjudicat.
22. Non revocatur donanti Professione.
23. II. Donatio inofficiosa revocatur.
24. Quatenus præjudicat legitime liberorum.
25. III. Revocatur Ingratitudine in donantem.

C c c 2

26. Non